

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

מקץ

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֶׁת מִקֶּץ

מִדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת

חֲשֹׁבוֹן נֶפֶשׁ

”וַיְהִי מִקֶּץ שָׁנָתִים יָמִים וּפְרָעָה חָלָם” (בראשית מא, א). יֵשׁ הֶרְבֵּה רַעֲיוֹנוֹת עַל הַחֲלוֹם שֶׁל פְּרָעָה (עֵינַי מְדַרְשׁ שֶׁכֵּל טוֹב בּוֹבֵר בְּרֹאשִׁית פְּרִשֶׁת מִקֶּץ פֶּרֶק מֵא סִימָן א), אֲנַחְנוּ גִלְדֵּי דְּוָקָא לְסוּף הַפְּרָשָׁה (בראשית פֶּרֶק מב), אַחֲרֵי שִׁיּוֹסָף יוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים וְכִבֵּר נִהְיָה לְמִשְׁנָה מְלֶךְ מִצְרַיִם. יֵשׁ רָעַב בְּאֶרֶץ וְהָאָחִים מִגִּיעִים לְמִצְרַיִם כִּיּוֹן שֶׁרַק שָׁם יֵשׁ אֶכֶל, יוֹסֵף חוֹשֵׁד בָּהֶם וְהֵם לֹא יוֹדְעִים שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם ”מִרְגָּלִים אַתֶּם” (שם פסוק ט), וְהָאָחִים עוֹרְכִים וְדוּי וְחֲשֹׁבוֹן נֶפֶשׁ: ”וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲכָל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נֶפֶשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעָנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת” (שם פסוק כא), הֵם בָּאִים וְאוֹמְרִים בּוֹאוּ נַעֲשֶׂה חֲשֹׁבוֹן נֶפֶשׁ, לָמָּה מִגִּיעַ לָנוּ שְׁמוּשֵׁל מִצְרַיִם מִתְעַלֵּל בָּנוּ? יֵשׁ מְלִיוֹנֵי אֲנָשִׁים שְׁמֻטִּילִים פֹּה וּבָאִים לְקִנּוֹת אֶכֶל מִדֵּי יוֹם, וְעַם אֶף אֶחָד הוּא לֹא מְדַבֵּר רַק אוֹתָנוּ הוּא תוֹפֵס וּמִתְעַלֵּל בָּנוּ וּמְשַׁגֵּעַ אוֹתָנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מִרְגָּלִים, בְּקִשׁ שֶׁנִּבְיָא אֶת אֶח שֶׁלָּנוּ (שם פסוק טו), מַה זֶה הַדְּבָר הַזֶּה? כִּנְרָאָה, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁזֶה הִיא בְּגִלְלַת הַעֲבֵרָה הַיְחִידָה שֶׁעָשִׂינוּ, לֹא שֶׁמִּכְרָנוּ אוֹתוֹ אֲלֵא שֶׁהוּא הִתְחַנֵּן וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ לְתַחֲנוּנָיו.

מִדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת

הָאֲכֻזְרִיּוֹת הַעֲבָרָה הַחֲמוּרָה

הַרְמַב"ן (בראשית פרק מב, פסוק כא) כותב דְּבַר מִפְּחִיד: חֲשָׁבוּ לָהֶם הָאֲכֻזְרִיּוֹת לְעֹנֶשׁ גָּדוֹל יוֹתֵר מִן הַמְכִּירָה, כִּי הִיא אַחִיהֶם בְּשָׂרָם מִתְחַנֵּן וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵיהֶם וְלֹא יִרְחֲמוּ וְהַכְּתוּב לֹא סֵפֶר זֶה שֵׁם - זֶה לֹא כְּתוּב בְּמִפְרָשׁ בְּפִסּוּקִים אֲךָ הֵם הִרְגִּישׁוּ שְׁנִתְפָּסוּ עַל כֶּף שְׁלֹא שָׁמְעוּ לְתַחֲנוּנָיו.

מֵעֵין זֶה אֹמֵר הַסְּפּוֹרְנוּ (שם), "בְּהִתְחַנְנוּ אֵלֵינוּ": וְלֹא שָׁמְעוּ וְהֵינּוּ אֲכֻזְרִיִּים נֶגֶד אֲחֵינוּ, אֲף עַל פִּי שֶׁחֲשַׁבְנוּהוּ לְרוֹדֵף הִיא לָנוּ לִרְחֹם בְּהִתְחַנְנוּ אֵלֵינוּ. וּכְנֶגֶד מִדַּת אֲכֻזְרִיּוֹתֵנוּ זֶה הָאִישׁ מִתְאַכְזֵר אֵלֵינוּ.

רואים כָּאן דְּבַר מִבְּהִיל, הֵם חֲשָׁבוּ שְׁיוּסָף הוּא רוֹדֵף וְלִכְן רָצוּ לְהִרְגוֹ אוֹתוֹ, לְמַדְנוּ אֶת זֶה בְּפִרְשֵׁת וַיֵּשֶׁב כְּשֶׁאָמְרוּ "לָכוּ וְנִהְרָגְהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאָמְרָנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלְתָּהּ" (בראשית לו, כ) כִּיּוֹן שֶׁהָיָה מְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע עֲלֵיהֶם לְאֲבֵיהֶם (בראשית לו, ב) וַיַּעֲקֹב בְּמִלָּה אַחַת יָכוֹל לְהַקְפִּיד עֲלֵיהֶם וְהָיוּ מֵתִים כְּמוֹ שֶׁרָחֵל מָתָה עַל אִם הַדָּרָךְ בְּגִלְל מוֹצֵא פִּיו כְּשֶׁלֹּא יָדַע שְׂזֹאת הִיא (עֵיין בְּשִׁיחָה הַשְּׁבֹעִית לִפְרֹשֶׁת וַיֵּשֶׁב). אֲבָל עַדִּין אָמְרוּ, לְמָרוֹת שֶׁהָיָה לוֹ דִּין שֶׁל רוֹדֵף הִיא לָנוּ לְהַקְשִׁיב לְתַחֲנוּנִים שְׁלוֹ, וּבְגִלְל שֶׁלֹּא הִקְשַׁבְנוּ לוֹ אֲנַחְנוּ אֲכֻזְרִיִּים וּמִגִּיעַ לָנוּ שִׁיתְאַכְזְרוּ אֵלֵינוּ.

כְּמָה יֵשׁ לָנוּ לְלַמֵּד מִזֶּה שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְחַנֵּן לְעֲזָרָה צְרִיךְ לְהַקְשִׁיב לוֹ, וְלֹא תִמְיד בְּמַלִּים, לְפַעְעָמִים הָאָדָם זֹעֵק לְעֲזָרָה וְלֹא מוֹצֵא מְלָה, הַמָּצֵב הַגּוֹפֵנִי, הַפִּינֵנְסִי, הַנִּפְשִׁי, צוֹעֵק לְעֲזָרָה אֲךָ הוּא אֵינוֹ אֹמֵר מְלָה וְהָאָדָם מִתְעַלֵּם, זֶה אֲכֻזְרִיּוֹת! וְעַל הָאֲכֻזְרִיּוֹת הַזֵּה אֹמְרִים הָאֲחִים: מִגִּיעַ לָנוּ שִׁיתְאַכְזְרוּ אֵלֵינוּ.

פְּרִשֶׁת מִקֶּץ

לֹא מְזַמִּינִים לְשִׁמְחוֹת

יֵשׁ פָּסוּק בַּמִּשְׁלִי (יא, יז) "גִּמְלַל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֹכֵר שְׂאֲרוֹ אֲכַזְרִי" מֶה זֶה עֹכֵר שְׂאֲרוֹ אֲכַזְרִי? אוֹמֵר הַמְּדַרְשׁ (בראשית רבתי פרשת ויגש עמוד 215, ובילקוט שמעוני פרשת בהר רמז תרסה, וגם בילקוט משלי רמז תתקמ"ו) אָמַר רַבִּי אֶלְפִּסְנָדְרִי: מִי שֶׁהִגִּיעַ שִׂמְחָה לִידּוֹ וְלֹא דִבֶּק קְרוֹבָיו עִמּוֹ, בָּא לִידֵי עֲנִיּוֹת. מֶה כּוֹנֶנֶת הַמְּדַרְשׁ? אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׂמְחָה, אֲבָל לֹא הֵלֵךְ לְשִׁתּוֹף אֶת כָּלָם בְּשִׂמְחָתוֹ, לָמָּה? לַפְּעָמִים הוּא אוֹמֵר: לֹא שׁוּה לְהַזְמִין אוֹתָם, זֶה נוֹתֵן לִי רֶק צֶ'ק מֵאָה שְׁמוֹנִים שְׁקָל עֶשְׂרֵי פְּעָמִים ח"י, אִם הִיָּה נוֹתֵן עֶשְׂרֵי פְּעָמִים מֵת יוֹתֵר טוֹב... רֶק הַמָּנָה הִיא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁקָל, לֹא שׁוּה לְהַזְמִין אוֹתוֹ! אֶת הַשְּׁנֵי אֲנִי לֹא מְזַמִּין כִּי הוּא לֹא הַזְמִין אוֹתִי לְשִׂמְחָה שְׁלוֹ, הַשְּׁלִישִׁי סָתֵם לֹא בָּא לִי לְרֹאוֹת אוֹתוֹ. אוֹמֵר רַבִּי אֶלְפִּסְנָדְרִי, מִי שֶׁהִגִּיעַ שִׂמְחָה לִידּוֹ וְלֹא דִבֶּק קְרוֹבָיו עִמּוֹ, בָּא לִידֵי עֲנִיּוֹת.

שִׂמְחוֹת בַּחַיִּים

מֶהִי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת? בְּפִשְׁטוֹת כָּל מֵאֲרָעוֹת הַשִּׂמְחָה שְׁבַחַיִּים, בְּרִית, בֵּר מִצְוָה, חֲתָנָה, יוֹם הַלָּדֶת וְכו', אֲבָל יֵשׁ שִׂמְחָה אַחַת שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַלֵּב. הִיא הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית בְּיוֹתֵר וְהִיא כְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתְּהִלִּים (יט, ט) "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב". אוֹמֵר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: אָדָם שֶׁבָּא וְלוֹמֵד תּוֹרָה בְּטִהְרָתָהּ וְיִשְׁרוּתָהּ זֶה עוֹשֶׂה אֶת הַשִּׂמְחָה בְּלֵב.

הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שְׂמִיחִים אֲבָל חֲסֵרָה לָהֶם שִׂמְחַת הַלֵּב, וְאִם אֵין לָהּ שִׂמְחַת הַלֵּב אֲתָה לֹא יָכוֹל לָבוֹא וּלְהַתְקַדֵּם בַּחַיִּים. וְזֶה הַעֲמָק שֶׁל דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ: מִי שֶׁהִגִּיעַ שִׂמְחָה לִידּוֹ - הִגִּיעַ אֵלֶיךָ דְּבַר תּוֹרָה יָפָה, שִׁמְעָתָה חֲדוּשׁ מְחֻזָּק, וְאֲתָה שׁוֹמֵר אוֹתוֹ לְעֶצְמְךָ, אֲתָה לֹא הוֹלֵךְ לְזִכּוֹת אֶת הָרַבִּים וּלְהַפִּיץ הַלָּאָה וְהַלָּאָה, אֲתָה שֹׂמֵחַ בְּלַמּוּד

מִדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת

הַתּוֹרָה וּבַחֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה אֲבָל אֶתָּה אוֹמֵר: עֲזֹב אוֹתִי, מָה אֲנִי צָרִיךְ לָטוֹס לְקַנְדָּה, לְהוֹנוּלוֹ, עֲזֹב נִשְׁב פֹּה לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּנֵּעַ, אוֹמֵר רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרִי ה', יִרְחֹם בָּא לִידֵי עֲנִיּוֹת. וְאוֹמְרִים חֲזוֹ"ל: אֵין עָנִי אֶלָּא בִּדְעַת (נִדְרִים דף מא ע"א), הַתְּכָלִית שֶׁל הָעֲנִיּוֹת זֶה אָדָם שֶׁעָנִי בִּדְעַת. וְזֶה מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, אֶתָּה לֹא הִרְבִּית אֶת הַדְּעַת לְאֲנָשִׁים - יִקְחוּ מִמֶּךָ אֶת הַדְּעַת. מַעֲיֵן זֶה אָמְרוּ חֲזוֹ"ל (סִנְהֶדְרִין דף צא ע"ב), אָמַר רַב חֲנָנִי בֶר בִּיזּוּנָא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲסִידָא: כָּל הַמוֹנֵעַ הֶלְכָּה מִפִּי תַלְמִיד, אִפְלוּ עֲבָרִין שְׂבַמְעִי אִמּוֹ מְקַלְלִין אוֹתוֹ. שִׁמְעַת הֶלְכָּה, דִּבֶּר תּוֹרָה, תִּלְמַד הִלָּאָה.

וְלִכֵּן אָדָם שֶׁמְשַׁמֵּם הִבִּיאוּ לוֹ דִּבְרֵי תּוֹרָה וְהוּא שֹׁמֵחַ בָּהֶם, וְיֵשׁ לוֹ אֶת הַהִזְדַּמְנוֹת לְהַפִּיץ זֹאת הִלָּאָה וּלְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים, אִם הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶת זֶה, בָּא לִידֵי עֲנִיּוֹת, מְשַׁמֵּם יִקְחוּ לוֹ אֶת הַמִּתְנָה הַזֹּאת.

עֲרֵבוּת הַדִּדִּית

הִרְבֵּה פְּעָמִים רּוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁהִמָּצָב שְׁלָהֶם זֹעֵק לְעֻזָּרָה. הִנֵּה עֲכָשׁוּ בְּצַפּוֹן הַתְּחִילוּ לְגַלוֹת כָּל מִינֵי מִנְהָרוֹת טְרוֹר, גָּלוּ אֵיזָה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מִנְהָרוֹת וְהֵם חוֹשְׁשִׁים שֶׁיֵּשׁ עֲשָׁרוֹת וְאוּלֵי מֵאוֹת שָׁל מִנְהָרוֹת שֶׁנִּחְפְּרוֹת בִּידֵי שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל יוֹם יוֹם. הַדִּבֶּר הַזֶּה צָרִיךְ לָבוֹא וּלְלַמֵּד אוֹתָנוּ מוֹסֵר הַשֶּׁכֶּל, מַה זֶה הַחֲפִירוֹת הָאֵלֶּה? מָה אֲנַחְנוּ לֹא בְּסֹדֶר? צָרִיךְ לְהַגִּיד לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמוּטָה עֲלֵיהֶם אֶת הַמִּנְהָרוֹת הָאֵלֶּה בְּלִי שֶׁאֲנַחְנוּ נִצְטָרֵךְ לְעַרֵב בִּזְזָה אֶת כָּל הַצָּבָא, וְלְהוֹצִיא מְלִיוֹנֵי דוֹלָרִים שָׁל כְּסָפִים וְחִיל הַהִנָּדָסָה וְחִיל הַשְּׁרִיוֹן, לֹא צָרִיךְ אֶת זֶה, רְבוּנוּ שָׁל עוֹלָם אֶתָּה תְּמוּטָה אֶת זֶה עֲלֵיהֶם, רְעִידַת אֲדָמָה הִכִּי קִטְנָה וְהַכֵּל קוֹרֵס, "חֲרָבָם תָּבוֹא בְּלִבָּם וְקִשְׁתוֹתָם תִּשְׁבְּרָנָה" (תְּהִלִּים לו, טו). הִנֵּה עֲכָשׁוּ גַם נִשְׂיָא

פֶּרֶשֶׁת מִקֶּץ

מִצָּרִים גָּלְחָם בְּמִנְהָרוֹת הָאֵלֶּה, כִּמָּה עוֹלָה לוֹ לְהַחֲרִיב מִנְהָרָה?
שְׁקָלִים בּוֹדֵדִים, הוּא לּוֹקֵחַ צָנוֹר גָּדוֹל וּמַחְבֵּר אוֹתוֹ לְמִנְהָרָה
וּבְצִדּוֹ הַשְּׁנִי לַיִם, וּמֵהַצָּנוֹר מִזְרִים מַיִם לְתוֹךְ הַמִּנְהָרָה וְכֻלָּם שָׁם
טוֹבְעִים וּמֵתִים, הַכֹּל קוֹרֵס וְעוֹבְרִים לְמִנְהָרָה הַבָּאָה. הַיְּהוּדִים
מִשְׁקִיעִים מְלִיוֹנִים, בָּאִים עִם טְרַקטוֹרִים וּמִפּוֹת וְחֲמָרֵי נֶפֶץ וְכו',
וְהוּא עוֹשֶׂה אֵת זֶה עִם צָנוֹר מַיִם...

“וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאַרְצֶךָ”

אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהַגִּיד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַם צָנוֹר מַיִם אֶתָּה לֹא
צָרִיךְ, אֵיךְ אָמַר חֲזִקְיָה הַמֶּלֶךְ, אֲנִי אֵלֶיךָ לִישׁוֹן וְאַתָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא תִלָּחֵם בְּשִׁבְלִי (איכה רבה פתיחתות אות ל) לָמָּה? כִּי אֲנִי קִיַּמְתִּי
אֶת הַתּוֹרָה שְׁלֹךְ, קִיַּמְתִּי אֶת מֵה שְׁאַמַּרְתָּ “אִם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְנָתַתִּי
שָׁלוֹם בְּאַרְצֶךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מַחְרִיד וְחָרֵב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם”
(ויקרא כו א - ו), וְאִם אֲנִי קִיַּמְתִּי אֶת זֶה, אֲנִי לֹא צָרִיךְ לְשֹׁבֵר אֶת
הָרֹאשׁ, בְּבִקְשָׁה רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם תַּעֲבֹד עַל זֶה אֶתָּה, אֵיךְ? אֲנִי לֹא
יּוֹדֵעַ, זֶה לֹא הַתַּפְקִיד שְׁלִי!

וְאֲכֵן זֶה מֵה שֶׁהָיָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְחֲזִקְיָה “וְגִנּוֹתִי אֶל
הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי” (מלכים ב יט, לד),
וְהַסּוֹף יָדוּעַ וּמִבְּאֵר בְּפֶתוֹב “וַיְהִי בַלִּילָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶאכֶּה ה' וַיִּךְ
בְּמַחְנֶה אֲשׁוֹר מֵאָה שְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה אֲלֶף וַיִּשְׁכְּמוּ בִבְקָר וַהֲנִה
כֻּלָּם פְּגָרִים מֵתִים (שם פסוק לה. ועיין בסנהדרין דף צה ע"א).

וְכִשְׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים מִצָּב שֵׁישׁ צָרוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל, אִם זֶה בְּעֵת
מִלְחָמָה כְּשֶׁהַצָּפוֹן בּוֹעֵר וְאֲנָשִׁים לְחוּצִים, הַתַּפְקִיד שְׁלָנוּ הוּא לֹא
לְהַתְעַלֵּם מֵהַתַּחֲנוּנִים שְׁלָהֶם, אֲפִלּוּ שֶׁהֵם לֹא מַדְבְּרִים, הֵם צוֹעֲקִים
אוֹלֵי לְעִזְרָה גְּשֻׁמִּית, פִּיזִית, אֲבָל הַתַּפְקִיד שְׁלָנוּ הוּא לְהִבִּיא לָהֶם
גַּם כָּלִים רוֹחֲנָנִים שִׁידְעוּ אֵיךְ לְהַתְמוּדֵד עִם הַבְּעִיָּה הַזֹּאת, שְׁלֹא

מִדַּת הָאֲכֻזָּרִיּוֹת

נִהְיָה חֲלִילָה בְּבַחֲנֵית "עֶכָר שְׂאָרוֹ אֲכֻזָּרִי", וְכִמּוֹ שֶׁהָאֲחִים אָמְרוּ: אֲנַחְנוּ הִתְאֲכֻזְרָנוּ עַל יוֹסֵף, וְכִשְׁהוּא הִתְחַנֵּן וְצָעֵק וּבָכָה אֲמַרְנוּ לוֹ: "שָׁקֵט, אַתָּה מִפְרִיעַ לָנוּ", כִּךְ מִגִּיעַ לָנוּ שִׁיתְאֲכֻזְרוּ אֵלֵינוּ.

וְאוֹמֵר הָרַמְבַּ"ן: הַחֲטָא הַזֶּה שֶׁל הָאֲכֻזָּרִיּוֹת שֶׁאַתָּה מִתְעַלֵּם מֵאָדָם שְׂבוּכָה לָךְ, הוּא יוֹתֵר גְּרוּעַ מִחֲטָא הַמְכִירָה בְּעֶצְמוֹ. וְכִשְׁאָדָם מִתְעַלֵּם כִּשְׁהוּא רוֹאֶה יְהוּדֵי שְׂמַחֲלֵל שְׂבֵת וְה' יְרַחֵם הַמַּצֵּב שֶׁלוֹ בְּשָׂמִים לֹא יִהְיֶה מְזֻהָר, וְהוּא בְּכָל זֹאת מִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ, וְהַנִּשְׁמָה שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדֵי זֹעֲקֶת עַד לֵב הַשָּׂמִים "תַּצִּיל אוֹתִי", וְהוּא מִתְעַלֵּם וְאוֹמֵר: מָה אֲכַפֶּת לִי, הוּא לֹא פָנָה אֵלַי וְלֹא דִבֶּר אִתִּי, זֶה נִקְרָא "עֶכָר שְׂאָרוֹ אֲכֻזָּרִי" שֶׁהָרִי אַתָּה יָכוֹל לְבוֹא וּלְהַגִּיד לוֹ "קַח דִּיסקָ שֶׁל שְׁעוּרֵי תוֹרָה, בּוֹא תִּנְסָה, תִּשְׁמַע, בֹּא נַעֲשֶׂה שְׁעוֹר תוֹרָה אֲצִלְךָ בְּבֵית". אַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אָבֵל לֹא עוֹשֶׂה כִּי לֹא נָעִים לָךְ. וְאִם הָיוּ מְשֻׁלְּמִים לָךְ עַל זֶה 150 דוֹלָר לְשַׁעָה הָיָה נִהְיָה לָךְ קֶצֶת יוֹתֵר נָעִים... וְהֵייתָ עוֹשֶׂה אֶת זֶה, וּבִשְׂבִיל כְּבוֹד ה', וְהַצֵּלַת נַשְׁמַת אוֹתוֹ יְהוּדֵי אַתָּה לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה?

עֲבוּדָה לְנוֹדְנִיקִים

יֵשׁ אֶחָד שְׁעוֹבֵד בְּשׁוּק רִכְבִּים. הוּא מִתְקַשֵּׁר לְאֲנָשִׁים וּמְבַלְבֵּל לָהֶם אֶת הַמַּחֲ שִׁישְׁדָּרְגוּ אֶת הָרֶכֶב שֶׁלָּהֶם, הוּא מְקַבֵּל מִשְׁכָּרַת שֶׁל שְׁלֹשִׁים אוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל לְשַׁעָה וּמִתְקַשֵּׁר לְאֲנָשִׁים וּמְבַלְבֵּל לָהֶם אֶת הַמַּחֲ, אֲנָשִׁים אוֹמְרִים לוֹ: "נוֹדְנִיק, תַּעֲזֹב אוֹתִי, אֵין לִי רֶכֶב, אֵין לִי רִשְׁיוֹן", וְאִם הוּא מְשׁוּק טוֹב הוּא מְנַסֶּה שׁוֹב וְשׁוֹב. "אוֹלֵי תַעֲשֶׂה רִשְׁיוֹן, בּוֹא אֲנִי אַעֲזֹר לָךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה רִשְׁיוֹן כִּדִּי שֶׁתּוּכַל לְקַנּוֹת אֶת הָרֶכֶב שֶׁלָּנוּ" מְבַלְבֵּל אֶת הַמַּחֲ כִּהוֹגֵן בְּשְׂבִיל שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל.

הַגִּיעַ אֵלַי פַּעַם אַחַת יְהוּדֵי שְׁיֵהָיָה בָּרִיא שְׁעוֹבֵד בְּלִשְׁכָּה הַמְּרֻכָּזִית

פְּרִשֶׁת מִקֶּץ

לסְטֵטִיסְטִיקָה, מִכִּיּוֹן שְׁזֶה מִטַּעַם הַמְּמַשְׁלָה חִיבִים לְשַׁתֵּף אֶתֶם פְּעֻלָּה. וְהוּא נִשְׁלַח מִטַּעַמָם לְבֹדֵק אֶת הַחֲשׁוֹנוֹת שְׁלָנוּ. כְּנִרְאָה לִפְנֵי שֶׁהוּא הִתְקַבֵּל לַעֲבֹדָה הוּא הָיָה צָרִיךְ לַעֲבֹר מִבְּחֵן הָאֵם הוּא נִוְדָנִיק אֲמָתִי אוֹ לֹא? כִּי אִף אֶחָד לֹא אוֹהֵב שְׁנִכְנָסִים לוֹ לְנִשְׁמָה. וְזֶה הִתְפַּקִּיד שְׁלוֹ, לְהִכָּנֵס לְנִשְׁמָה שְׁלָךְ וְלִדְעַת כִּמָּה אֶתָּה מְשַׁלֵּם עַל כָּל דְּבָר, מָה אֶתָּה עוֹשֶׂה, מָה אֶתָּה קוֹנֶה? כִּמָּה אֶתָּה אוֹכֵל בְּחוֹדֶשׁ? שְׁלַחוּ אֵלַי לְבֵית אָדָם דָּתִי שִׁי־חֻקָּר וַיִּשְׁאַל אוֹתִי וְכוּ'. אֲמַרְתִּי לוֹ: "אֲנִי לֹא יָכוֹל עֲכָשׁוּ, אֲנִי צָרִיךְ לָצֵאת". הוּא אוֹמֵר לִי: "אֵין בְּעֵיָה, אֲנִי אָבּוֹא אִתָּךְ לֶאֱנֹן שְׁאֶתָּה צָרִיךְ". אֲמַרְתִּי לוֹ: "אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַכִּנְסָת לְהִתְפַּלֵּל". וְהוּא אוֹמֵר לִי: "אֲנִי אַחֲכָה לָךְ שָׁם עַד שֶׁתִּגְמֹר אֶת הַתְּפִלָּה". אֲמַרְתִּי לַעֲצָמִי: 'אֲנִי אֲאָרִיךְ בַּתְּפִלָּה וְאֶעֱשֶׂה כְּנֹנוֹת, אוֹלֵי הוּא יִתֵּיאֵשׁ'. מִדִּי פַעַם אֲנִי מַצִּיץ וְאֲנִי רוֹאֶה שֶׁהוּא נִשְׁאָר עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ לֹא לְפַסֵּס אוֹתִי. כְּשֹׁפוֹף סוֹף יִצְאָתִי מִהִתְפַּלָּה, הוּא שׁוֹאֵל אוֹתִי "עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ יְכוּלִים?", אֲמַרְתִּי לוֹ: "לֹא, עֲכָשׁוּ אֲנִי צָרִיךְ לַחֲזֹר הַבֵּיתָה, לְהִיּוֹת עִם אִשְׁתִּי הֶרְבֵּנִית וְהִילָדִים!". "אֵין בְּעֵיָה, אֲנִי אֲחֻזֹּר אִתָּךְ לְבֵיתִי". אֲמַרְתִּי לוֹ: "אֲבָל אַחֵר כֶּךָ שׁוֹב אֶצְטָרֵךְ לָצֵאת". מָה הוּא אוֹמֵר לִי: "לֹא נִרְאָה, אֲנִי אִתָּךְ כָּל הַיּוֹם..."

אֶת כָּל זֶה הוּא עוֹשֶׂה בְּשִׁבִּיל הַבּוֹסִים שְׁלוֹ שְׁעוֹשִׂים סֶקֶר, הוּא נִטְפֵּל לְבֵן אָדָם מְשַׁנֵּעַ אוֹתוֹ, מְכַנֵּס אֶת עֲצָמוֹ לְמַצְבִּים לֹא נְעִימִים, בְּשִׁבִּיל מְקַסִּימוֹם חֲמָשִׁים שְׁקָל לְשַׁעָה. אֲבָל לְמִדָּתִי מִמְּנוּ מוֹסֵר גָּדוֹל, אִם אָדָם יָכוֹל לְהִיּוֹת כֵּזֶה נִוְדָנִיק בְּשִׁבִּיל חֲמָשִׁים שְׁקָל לְשַׁעָה וּבִסּוֹף אֲנָשִׁים נִכְנָעִים וְעוֹשִׂים מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה, לָמָּה אֲנַחְנוּ לֹא יְכוּלִים לְהִיּוֹת נִוְדָנִיקִים בְּשִׁבִּיל לִזְכוּת אֶת הֶרְבִּים לְפָחוֹת בְּמִצְוָה אַחַת? זֶה יִחְסֹף לָנוּ הֶרְבֵּה בְּעִוִּיּוֹת בְּבִטְחוֹן, בְּבִרְיאוֹת, וְכִמוֹ שֶׁהִתּוֹרָה מְבַטִּיחָה לָנוּ בְּמִפְרָשׁ.

מִדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת

אֲתַאיסְטִים

יֵשׁ אֲנָשִׁים מְסַכְּנִים שְׁקוֹרָאִים לְעֶצְמָם 'אֲתַאיסְטִים', הֵם לֹא מַאֲמִינִים בַּתּוֹרָה, לֹא מַאֲמִינִים בְּכָלֹם. הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לָךְ תִּבְדֹּק אֶת הַהִבְטָחוֹת, אִם תִּשְׁמְרוּ אֶת הַתּוֹרָה "וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ". בְּמִשָּׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת אֲלֹפִי שָׁנִים הָיוּ תְּקוּפוֹת שְׁשֻׁמְרוּ וְהָיָה שְׁלוֹם, וְכִשְׁלָא שְׁמְרוּ הִגִּיעוּ בְּעִיּוֹת (עֵינִן שׁוֹפְטִים ב, יא - יד. וּשְׁם ג, ז - יב, וּשְׁם ד, א, וּשְׁם ו, א, וּשְׁם י, ו - ז, וּשְׁם יג, א וְעוֹד). אִם אֲנַחְנוּ נִשְׁמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלֹא יִהְיֶה שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ, זֹאת תִּהְיֶה הַזְכָּחָה מוֹחֶצֶת נֶגֶד הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה בְּכָל תְּקוּפַת הַהִסְטוֹרִיָּה הַזֵּה הִזְכִּיחָה אֶת אֲמִתּוּתָהּ וְקִיּוֹם הַהִבְטָחוֹתֶיהָ.

לָמָּה לֹא הִיָּתָה שׁוֹאָה בְּתִימָן?

שְׁמַעְתִּי מִהֶרֶב שְׁלֵמָה קָרַח זצ"ל, הוּא הָיָה הָרֵב שֶׁל בְּנֵי בֶרֶק, סִפּוּר יָפֵה: בְּשׁוֹאָה הַנוֹרָאָה הוּא הָיָה בְּתִימָן וְהִגִּיעַ שְׁלִיחַ מִהִיטָלֵר בְּמִיָּחָד לְאִימָאם (מֶלֶךְ) שֶׁל תִּימָן כְּדֵי לִבְקֹשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה פְּרָעוֹת בִּיהוּדִים, וְכִמּוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים בְּגֵרֵמְנִיָּה כְּכֹה שֶׁהִמְלִיךְ יַעֲשֶׂה בְּתִימָנִים בְּאַרְצוֹ. הַשְׁלִיחַ הַגֵּרֵמְנִי הִגִּיעַ אֶל הַמֶּלֶךְ לְבוּשׁ בְּקִפִּידָה, מְסֻדֵּר, זָקֵן קָצוּץ, מְחֻטָּ, כִּמּוֹ שֶׁהַגֵּרֵמְנִים הָיוּ מְתַלְבָּשִׁים. וְכִשְׁהוּא נִכְנָס לְמֶלֶךְ תִּימָן וְהִתְחִיל לֹמַר לוֹ אֶת הַפֶּתְרוֹן הַסּוּפִי שֶׁל הִיטָלֵר עַל הִיְהוּדִים, אָמַר לוֹ מֶלֶךְ תִּימָן: "תִּקְשִׁיב לִי טוֹב, כָּל מֶה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה בְּאִירוּפָּה לֹא מַעֲגִינֵן אוֹתִי וְלֹא קָשׁוּר אֵלַי. כִּיּוֹן שֶׁהָאִירוּפָּאִים הַנוֹצְרִים כּוֹפְרִים וְגַם יְהוּדֵי אִירוּפָּה כּוֹפְרִים לְכֵן חָרַב אוֹכֶלֶת חָרֵב. אֲבָל הִיְהוּדִים אֲצִלִּי הֵם יְהוּדִים צְדִיקִים וְאֲסוּר לְגַעַת בָּהֶם". הָאִימָאם הִגִּיעַ מֶלֶךְ תִּימָן, שֶׁלֹּא הָיָה אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, כְּכֹה אָמַר. סִבָּא שֶׁל הָרֵב שְׁלֵמָה קָרַח הָיָה הָרֵב שֶׁם בְּתִימָן, וְהִגִּיעַ לְמֶלֶךְ וְשָׁאַל אוֹתוֹ: "מֶה עָנִיתָ לְשְׁלִיחַ הַגֵּרֵמְנִי?" אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת תְּשׁוּבָתוֹ. שָׁאַל אוֹתוֹ הָרֵב: "לָמָּה עָנִיתָ לוֹ כְּכֹה?" עָנָה לוֹ הַמֶּלֶךְ: "רָאִיתִי שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בְּזָקֵן,

פְּרִשֵּׁת מִקֶּץ

וְאִמְרָתִי לְעֶצְמִי: אִם הוּא מִשְׁחִית חֵלֶק אֱלֹהֵי שְׁבוּ הוּא לֹא בְּנֶאֱדָם,
וְאֲנִי אֶפְלוּ לֹא מִקְשִׁיב לוֹ”.

אִיךָ יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂנֵכְנֶסֶה מְחֻשָּׁבָה קְדוּשָׁה שְׁכֹזוּ לְמֶלֶךְ הַגּוֹי, מִי
הַכְּנִיס לוֹ אֶת זֶה לְרֹאשׁ? פְּתָאוּם לְהַקְפִּיד עַל זֶקֶן? אִיפֹה הַשְׁנֵאת
יִשְׂרָאֵל שְׁהִיתָה לוֹ נַעֲלָמָה פְּתָאוּם? הַשְׁנֵאתָ מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוֹרָה
(מִדְרַשׁ אַגְדָּה בּוֹבֵר פֶּרֶשׁת בִּשְׁלַח פֶּרֶק יָד אוֹת ה), “וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ”
זֶה מָה שְׁאֲנַחֲנוּ רֹאִים.

עֲזָרָה רוּחָנִית וְגִשְׁמִית

נִחְזֹר אֶל הַחִיּוֹב שֶׁפִּתְחָנוּ וְאִמְרָנוּ שְׁחִיבִים לַעְזֹר לָמִי שְׁצוּעַק
לַעֲזָרָה, וְגַם אִם הוּא לֹא צוּעַק, אֲבָל מַצְבוֹ מְחִיב עֲזָרָה מִיָּדִית,
חִיבִים לְבוֹא וּלְעֹזֵר לוֹ.

לַעֲצֹרְנוּ יֵשׁ כְּאֵלָה שְׁאוּהָבִים לַעְזֹר רַק בְּמִקְרִים טְרָאגִיִּים, הֵם
תּוֹרְמִים לְאֻלְמָנוּת וִיתוּמִים, תְּאֻנוּת, מַחֲלוּת נוֹרָאוֹת, זֶה חָשׁוֹב
מְאֹד, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֲלָקָם. אֲבָל הָאֵם אֶתָּה מוֹכֵן לְהַקְדִּישׁ
חֶמֶשׁ דִּקּוֹת בְּיוֹם לְאָדָם לְבוֹא לְחֹזֵק אוֹתוֹ, לַעְזֹדֵר אוֹתוֹ וּלְתַמְּךָ
בוֹ? כָּל יוֹם חֶמֶשׁ, עֶשֶׂר דִּקּוֹת, חֲצִי שְׁעָה, שְׁעָה, כָּל אֶחָד כְּפִי
יְכַלְתּוּ. אֲנָשִׁים מִתְחַמְּקִים מִזֶּה: “עֲזֹב אוֹתִי, אֵין לִי זְמַן לְעֶצְמִי
אֶתָּה רוֹצֶה שְׁאֲנִי אֲשַׁקִּיעַ בְּאַחֲרִים?”. לְמַדְנוּ שְׁזֶה עוֹן חֲמוּר
יּוֹתֵר מִסֶּתֶם עוֹן רָגִיל, כִּי זֶה עוֹן שֶׁל אֲכֻזְרִיוֹת, כֹּאֵן אֶתָּה כְּכֹר
מִתְאַכְזֵר עַל עַם יִשְׂרָאֵל. וְכִמוֹ שְׁאִמְרָנוּ קֵל וְחֹמֶר בֶּן בְּנוֹ שֶׁל קֵל
וְחֹמֶר בְּעֵנִינִים רוּחָנִיִּים, כְּשֶׁאֶתָּה רוֹאֶה אֲנָשִׁים שְׁדִינָם לְגִיהֶנָם,
אוֹ שְׁעֵנָשָׁם מִיתוֹת מְשֻׁנוֹת (עֵיין כְּתוּבוֹת דָּף ל ע”ב, וְסוּטָה דָּף ח ע”ב
וּסְנֵה־דְרִין דָּף לו ע”ב), אֶתָּה רוֹאֶה מַחֲלָלִי שֶׁבֶת בְּפֶרֶה־סִּיא שְׁדִינָם
לְסִקִּילָה (בַּמִּדְבָּר טו, לה), וְאֶתָּה לֹא מְנַסֶּה לְהַצִּיל אוֹתָם. אֶפְשָׁר
בְּקִלּוֹת לְבוֹא וּלְהַצִּיל אוֹתָם. וּבִפְרָט שְׁהַיּוֹם אֵין הֶרְבֵּה כּוֹפְרִים

מִדַּת הָאֲכֻזָּרוּת

וְרָשָׁעִים אֵלֶּא יֵשׁ הַרְבֵּה בּוֹרוֹת, אֲנָשִׁים לֹא יוֹדְעִים, חוֹשְׁבִים שָׂאִין
בְּעֵינָה לְחַלֵּל שַׁבָּת וְלַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת.

דַּקָּת תַּפְלִין

הֵייתִי לֹא מְזֻמֵּן בְּאִיזָה מְקוֹם וְאָמְרוּ לִי: יֵשׁ כָּאן אָדָם שֶׁלֹּא מוֹכֵן
לְהַנִּיחַ תַּפְלִין, כִּמָּה שְׁמֵד בָּרִים אֹתוֹ לֹא עוֹזֵר. קָרָאתִי לוֹ, שְׁאַלְתִּי
אוֹתוֹ: "לָמָּה אַתָּה לֹא מוֹכֵן לְהַנִּיחַ תַּפְלִין? דַּקָּה בְּיוֹם יֵשׁ לָךְ?
דַּקָּה מִיִּתְרָת? דַּקָּה אַחַת בְּיוֹם בְּלִי לַעֲשׂוֹת כָּלוּם אַתָּה מוֹכֵן? כִּמוֹ
שֵׁשׁ אֶת הַצִּפִּירָה בְּיוֹם הַשּׁוֹאָה, לֹא עוֹשִׂים כָּלוּם בְּמִשְׁךְ דַּקָּה".
הוּא אָמַר לִי: "כֵּן, דַּקָּה בְּיוֹם אֲנִי מוֹכֵן". אֶמְרָתִי לוֹ: "בְּדַקָּה
הַזֹּאת תִּנָּח תַּפְלִין". הִסְבַּרְתִּי לוֹ כִּמָּה זֶה חָשׁוּב, הוּא אוֹמֵר לִי
עַל הַמָּקוֹם: "אֲנִי מוֹכֵן, רַק תָּבִיא לִי מִישֶׁהוּ שֶׁיִּלְמַד אוֹתִי". בְּרוּךְ
הַשֵּׁם הַצִּלָּנוּ אוֹתוֹ מִקְרַקְפָּתָא דְלֹא מִנַּח תַּפְלִין שֶׁהֵם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
בְּגוֹפֶם, שָׂאִין לָהֶם תְּקוּמָה (ראש השנה דף יז ע"א).

וּמִי שֶׁמֵתְעַלֵּם מֵאוֹתָם הָאֲנָשִׁים, עָלָיו נֶאֱמַר "וְעֵכֶר שָׂאֲרוּ אֲכֻזָּרִי",
מָה זֶה "שָׂאֲרוּ"? יֵשׁ לָךְ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם כְּבִיכּוֹל הַשְּׂיָרִים שֶׁל עַם
יִשְׂרָאֵל, הֵם נִמְצָאִים בְּשֹׁפֶל הָאֲנוּשִׁי, אִף אֶחָד לֹא רוֹצֶה לְדַבֵּר
אִתָּם, וְאַתָּה הוֹלֵךְ וּמְרִים אוֹתָם מֵאֲשַׁפְּתוֹת, "מוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל"
(ירמיה טו, יט).

מַחֲטִיאֵי הַרְבִּים

שְׁמַעְתִּי דְּבַר חֲמוֹר מָאָד, שֶׁבְּאַחַת הַקְּהֵלוֹת הָיָה אֶחָד שֶׁלֹּא רָצָה
לְקַבֵּל כִּמָּה בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה. הוּא עוֹכֵר אֶת אוֹתָם בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה,
הוּא אֲכֻזָּרִי, עָלָיו נֶאֱמַר "עֵכֶר שָׂאֲרוּ אֲכֻזָּרִי", לֹא אֲכַפֵּת לוֹ לֹא
מָה, וְלֹא מֵהַתּוֹרָה, לֹא מִמְצוֹת, לֹא מִמִּשְׁה רַבֵּנוּ, לֹא מִהַמְּשִׁיחַ וְלֹא

פְּרִשֶׁת מִקֶּץ

מִגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. הוּא גַם שׁוֹנֵא יִשְׂרָאֵל, כִּי אִם הוּא הָיָה אוֹהֵב הוּא הָיָה מִצִּיל אוֹתָם מִרְדַּת שַׁחַת. כָּל אָדָם שֶׁמִּתְנַגֵּד לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה וּלְחִזְרָה בְּתְשׁוּבָה זֶה אָדָם שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְרֵאוֹת פְּנֵי מִשִּׁיחַ, שֶׁכֵּן כָּל הַגְאֻלָּה תְּלוּיָה בְּחִזְרָה בְּתְשׁוּבָה (יומא דף פו ע"ב) וְהוּא מִפְּרִיעַ לָזֶה. הַמִּשִּׁיחַ יָבוֹא וַיִּגִּיד לוֹ: "אַתָּה קֵדָם כָּל צָרִיךְ לָמוֹת, לָמָּה? בְּגִלְלָךְ אֲנִי הַמִּשְׁכָּתִּי לְסִבֵּל נִגְעִים וּמִכְאוּבִּים, וְלֹא רַק אֲנִי אֲלֹא כָּל כָּלל יִשְׂרָאֵל". כִּי הָרִי הַמִּשִּׁיחַ סוֹבֵל בְּעוֹנוֹתֵינוּ (ישעיה נג, ה ובילקוט שמעוני ישעיה רמז תצט). וְהוּא גָרַם לְאֲרִיכוֹת הַגָּלוּת וְהַצָּרוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲיֵן זֶה אָמְרוּ חַז"ל (יומא דף פז ע"א) שֶׁכָּל הַמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין מִסְפָּקִין בִּידּוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הוּא בְּגֵן עֶדֶן וּתְלַמִּידּוֹ בְּגִיָּהֶם. כֵּן הִדְבֵּר בְּגִלְלָה הַעֲתִידָה, הוּא לֹא יִזְכֶּה לְגִלְלָה מִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא גָרַם לְהִרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יִזְכּוּ לְגִלְלָה.

וְזֶה בְּדִיוֹק מֵה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה "וְעַכְרָ שְׂאֵרוֹ אֲכֹזְרִי", הַנִּשְׁמָה שֶׁלָּהֶם מִתְחַנֶּנֶת שְׁיוֹצִיאוֹ אוֹתָהּ מֵאֲשַׁפְּתוֹת, תּוֹצִיא אוֹתִי מֵהַכָּלָא, תּוֹצִיאִי אוֹתִי מִטֵּיט הַיּוֹן וּמִגִּיָּהֶם. כָּל יוֹם הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת שָׁלוֹ, שׁוֹרֵף אֶת הַמִּצּוֹת, שׁוֹרֵף אֶת הַחַיִּים שָׁלוֹ, וְהַנִּשְׁמָה צוֹעֶקֶת וּמִתְחַנֶּנֶת וְאַתָּה מִתְאַכְזֵר אֵלַיָּה, כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה אָדָם שֶׁמַּחֲלִל שֶׁבֶת אַתָּה צָרִיךְ לְדַמֵּין שֶׁהָאָדָם הַזֶּה נִמְצָא עֹכָשׁ בְּתוֹךְ אֵשׁ חַיָּה וְהוּא נִשְׂרָף לָמוֹת, וּבִיָּדְךָ לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם. אַתָּה יָכוֹל רַק לְהוֹשִׁיט לוֹ אֶת הַיָּד וּלְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִשָּׁם. וְהַתְּאוּרָה הַזֶּה הוּא עֶדֶן לֹא אֲמַתִּי לְעוֹנְשֵׁי הַגִּיָּהֶם, שֶׁכֵּן אָדָם שֶׁבִּאֲמַת רּוֹצֶה לְדַעַת מֵה זֶה גִּיָּהֶם שֶׁיִּתְחִיל לְלַמֵּד קֶצֶת עַל זֶה. חַז"ל אוֹמְרִים (ברכות דף נו ע"ב) שֶׁאֵשׁ הַגִּיָּהֶם חֲמָה פִּי שֵׁשִׁים מֵהָאֵשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וַיֵּשׁ עוֹד הָרַבִּה זְנוּעוֹת בְּגִיָּהֶם שֶׁלֹּא כָּאֵן הַמָּקוֹם לְהִזְכִּירָם (עיין אוצר המדרשים אייזנשטיין גן עדן; גי'הנ'ם עמוד 92). וְהָאָדָם הַזֶּה שֶׁחוֹטֵא הוּא מִסְכֵּן וְאַפְלוֹ אִם יֵשׁ סְכוּי שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחַם עָלָיו וְלֹא יִתֵּן לוֹ גִּיָּהֶם כִּי הוּא תִּינוּק שֶׁנִּשְׁבֶּה בְּאֲמַת וְהוּא לֹא יָדַע (עיין ברמב"ם הלכות שגגות פרק ב הלכה ו, ובהלכות ממרים פרק ג הלכה ג), אֲבָל אוֹתוֹ

מִדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת

רַב שְׂיָכוֹל הָיָה לְלַמֵּד אוֹתוֹ וְלֹא לִמֵּד, הוּא זֶה שְׂיָכְנִס בְּמִקְוֵמוֹ, אֵתָה הָרִי יִכְלֹת לְהַגִּיד לוֹ, לְהַצִּיל אוֹתוֹ, לָמָּה לֹא אָמַרְתָּ? מִי שְׂיָכוֹל לְמַחֹת וְלֹא מוֹחָה נִתְפָּס בְּאוֹתוֹ עוֹן (עֲבוּדָה זָרָה דָּף יח ע"א), מֶה תִּגִּיד, פְּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ? לֹא הָיָה לִי נְעִים, אֲבָל לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמוֹת לֹא פְּחַדְתִּי, הָיָה לִּי נְעִים!!!

מִצְוֹת הַתּוֹכָחָה

יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׂמַתְחַמְקִים מִמִּצְוֹת הַתּוֹכָחָה (כְּתִבְנוּ עַל זֶה קִנְטָרִס שֶׁלֹּם לְהוֹכִיחַ שָׁזָה לֹא נִכּוֹן). רַבִּי אֶהֱרָן קוּטְלֶר זצ"ל שָׁאֵמַר שֶׁהַיּוֹם קֶשֶׁה מְאֹד לְהוֹכִיחַ אֲנָשִׁים, רַק מָה? הַיּוֹם צוּרַת הַתּוֹכָחָה הִיא בְּהִתְנַהֲגוֹת שֶׁל הָאָדָם. כְּשֶׁאָדָם מִתְנַהֵג יָפֵה הוּא מְלַמֵּד דִּגְמָא לְאַחֲרִים (מִשְׁנֵת רַבִּי אֶהֱרָן ח"א עֲמוּד רַנֵּב אוֹת ט). אֲבָל בְּאַמֶּת לְבֹא וּלְהַגִּיד לָהֶם מֶה הַתּוֹרָה אוֹמַרְתָּ, וְשַׁחֲיָבִים לְשֹׁמֵר שִׁבְתָּ זֹו לֹא תוֹכָחָה, זֹאת הַצֵּלְתָּ נִפְשׁוֹת. אִם בָּא רַב וְקוֹרָא וְאוֹמֵר לָהֶם אֵת פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה "מִחֻלָּלִיָּה מוֹת יוֹמָת", הוּא לֹא מוֹכִיחַ אֲלָא הוּא מְאִיר לָהֶם אֵת הַדֶּרֶךְ, וּמְרָאָה לָהֶם שֶׁהֵם פְּשׁוּט לֹא יוֹדְעִים אֵת הַחֹמֶר שֶׁל הַתּוֹרָה. עַל אָדָם כְּזֶה נֶאֱמַר "גִּמְלַל נִפְשׁוֹ אִישׁ חֹסֵד" (מִשְׁלֵי יא, יז), זֶה אִישׁ חֹסֵד אֲמַתִּי, וְהַלּוֹאִי שֶׁנִּזְכָּה לַחֲיוֹת בְּחֻלְקָם שֶׁל אוֹתָם מְזַכִּי הַרְבֵּים.

הַשֵּׁם יִזְכֶּה אוֹתָנוּ לְהַאֲרִי הַלְּאָה וְהַלְּאָה אֵת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְזִכּוֹת אֵת הַרְבֵּים אֲמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן.

